

TEKSTILNI BARON JE V DO- BREM SPOMINU

Woodovi čini so taki, da jih delavstvo ne more pozabiti. — Wood je bil pač med najbolj trdosrčnimi podjetniki. — In takih podjetnikov delavstvo ne pozabi tako hitro.

Chicago, Ill. — William M. Wood, tekstilni baron, se je uistinitel. Veliki dnevniki so prinesli obširna poročila o njegovi smrti. Ampak tudi starejši tekstilni delavci se spominjajo Wooda in njegovih črncev.

Bilo je v letu 1912, ko so zastavljali tekstilni delavci v Lawrence, Mass. Stavko je vodila kapitalistov osvobodilna organizacija I. W. W. Ta organizacija je apelirala na italijanske in portugalske delavce, da se naj pridružijo stavki in pomagajo steti diktaturo v tekstilnih tovarnah.

Takrat je Wood ukazal, da je policija naskočila matere z otroci na železniški postaji in jih razgnala na vse strani. Stavkarji so bili vztrajni in odločni. Žene stavkarjev so poslane svoje malenčke na deželo in v druga mesta, kjer so jih prehranjevali oni, ki so simpatizirali s stavkarji. Ampak gospodar se je odločil, da žene in otroke ne smejo iti iz mesta in tako širiti, ako trdosrčen je njih gospodar. In izvršil se je napad na matere in otroke.

To je bilo celo preveč Gibson Gardnerju, ki je pisal za Scrippsove liste. Pregovoril je senatorja Poindestarja, ki je bil takrat med naprednimi elementi, da se je šel na lastne oči prepričati, kako izgleda v stavkovnem kraju. Videl je, kako je policija jahala prek stavkarjev, njih žen in otrok. Prepričal se je, kako je policija terorizirala stavkarje in prebivalce. Mezde so bile takrat sramotno nizke in razmere v tekstilnih tovarnah neprenesljive.

Socialistični kongresnik Berger je v kongresni zbornici predložil resolucijo, ki je nalagala preiskavo. Resolucija je bila sprejeta in zanjo je pridobil tudi Tafta, ki je bil takrat kandidat za ponovno imenovanje. Wood je skušal preprečiti odhod otrok v Washington, da bodo tam zaslišani kot priče. Kljub temu je pa odšlo pet in dvajset otrok v Washington, ki so bili zaslišani pred odsekom. Ko se je vršilo zaslišanje otrok, je bila odsekova dvorana nabita s kongresniki, časnikarji in drugim občinstvom. Celo predsednikova žena je bila navzoča. Poslušalci se niso nikdar slišali takega pripovedovanja o bedi, trpljenju in izkoriščanju.

Chas. W. Erwin, urednik socialističnega dnevnika "New York Call", je takrat priredil shod, na katerem je predstavil otroke. Z živo besedo je naslikal trpljenje in belo tekstilnih delavcev, njih žena in otrok, tako da je ganil srce navzočih. Poslušalci so segli v žep in darovali v podporo stavkarjem.

Nato so odkrili v neki stari in napol podrti tovarni dinamit, ki so ga podtaknili podporniki tekstilnih baronov. Obdolžili so stavkarje, ki so položili dinamit. Ali odkrilo se je, da je Hearstov list pol ure prej objavil vest, da so našli dinamit, preden so ga odkrili na mestu, na katerem je ležal. Preiskava je dognala, da je dinamit tje položil neki Green, pogrebnik, na prigovarjanje ravnateljev tovarne. Green je bil spoznan kriv in obsojen na deset tisoč dolarjev denarne globe. Ampak Woodu, ki je bil obtožen kot vođa te zarote proti delavstvu, se ni zgodilo nič.

Končno je bila stavka izpravljena. Voditelji organizacije I. W. W. so podpisali pogodbo z Woodom, po kateri se je delavcem povišala meza in izboljša-

Progled dnevnih dogodkov

AMERIKA.

Obsedno gibanje organiziranih delavcev v Bostonu.

Sest vojakov je umrlo, ko so pili špirit za mazanje las.

Delavci še dobro pomajajo krutost tekstilnega barona Wooda.

Znamenit in oster odgovor senatorja Wheelerja Coolidgu.

Delavci podpirajo Norrisovo predlogo, da Muscle Shoals ostane ljudska last.

Kongres dobil hrupno borbo proti prohibiciji.

PO SVETU.

Alarmantni učinek Mussolinijevih groženj v Evropi.

Nove podrobnosti o monarhističnem škandalu na Nemškem.

Vojna proti prohibiciji završela v kongresu

Ostra besedna bitka med suhimi in mokrimi v zbornici. Mellon priporoča izpremembe v Volsteadovem zakonu.

Washington, D. C. — V soboto je več kot dve uri divjala ljuta besedna bitka med mokrimi in suhimi kongresniki v poslanski zbornici. Bil je le začetek viharja, ki prihaja v kongresu vsled prohibicijskega problema. Konflikt je bil tudi v senatu. V nižji zbornici so bili duhovi na obeh straneh tako razburjeni, da bi bilo skoro prišlo do osebnih spopadov.

Debata je izbruhnila, ko so pristajali administracije predložili več amendentov k Volsteadovemu zakonu. Na priporočilo zakladniškega tajnika Mellona je bil predložen načrt, na podlagi katerega se prohibicijska enota odcepi od zveznega davčnega biroja in priklupi departmentu zaklada, nakar Mellon imenuje posebnega komisarja prohibicije, ki bo samo njemu odgovoren za uveljavljanje suše.

To je razpisalo mokre elemente, ki so brž predložili celo vrsto svojih amendentov za omiljenje Volsteadovega zakona. Kongresnik Boylan, demokrat iz New Yorka, je zahteval, da se takoj razpravlja o njegovih predlogi za legaliziranje štiri odstotnega piva in deset odstotnega vina. Suhaci so takoj mobilizirali vse svoje sile in preprečili razpravo. V debati so letale ostre obtožbe mokačev in protiobtožbe suhačev vse križem. Višek konflikta je pa prišel, ko je kongresnik Sabath iz Chicaga dejal, da je prohibicija demoralizirala ameriško mladino in pretvorila mlada dekleta v pijanke. Suhaci so se kar penili vsled te obtožbe.

KING SE BOJI MONOPOLOV.

Washington, D. C. — Senator King iz Utaha, je zopet slikal strahove na steno, ko je govoril proti aluminijemskemu trustu. Menil je, če bi bili ameriški kapitalisti pametni, tedaj bi se ne trudili odpraviti konkurenčne-ga sistema. Če bo Amerika kdaj postala komunistična, je menil King, tedaj se to zgodi zaradi krivice, ki jih ustvarjajo kapitalisti. Zbiranje bogastva v rokah pešice posameznikov, bo ustvarilo situacijo, da bo ljudstvo zahtevalo intervencijo pri kontroli in lastništvu industrij.

Tudi Kingovo svarilo ne bo ustavilo kapitalizma v njegovem razvoju, ki mu ga diktira njegov lasten zakon. Ko kapitalizem dovrši svojo nalogo, pride socializem, pa če je Kingu všeč ali ne.

Je razmere. Takoj po končani stavki je pričela Woodova sod-nijska mašina preganjati Ettor-ja, Giovanittija in Carusa na obtožbo, da so ščuvali k umoru. Vsi trije so bili oproščeni po dolgotrajni obravnavi. O Woodu so govorili, da je zadnja leta nekoliko odnehal v trdosrčnosti. Ampak delavci ne vedo ničesar o tem.

DELAVSTVO POD- PIRA ELEKTRIČ- NO CENTRALO

Večina v senatnem odseku podpira privatne interese. — Delavstvo pa odločno zahteva, da Muscle Shoals ostane ljudska lastnina.

Washington, D. C. — Edgar Wallace, član legislativnega odbora Ameriške delavske federacije, je sporočil poljedelakemu senatnemu odseku, da organizirano delavstvo podpira predlogo senatorja Norrisa za vladno lastovanje centrale Muscle Shoals in distribucijo električne sile. Njegovo zaslišanje je bilo zadnje istega dneva. Naslednji dan je bilo povabljenih v Belo hišo sedem senatorjev na razgovor o Muscle Shoalsu. Opoldne je glasovalo v odseku enajst proti petim članom za zbornično predlogo, po kateri se odda Muscle Shoals v najem privatnim interesom. To je bila zmaga privatnih interesov za oddajanje električne sile. Podporniki teh interesov je senator Heflin iz Alabame.

Wallace je odprto povedal, da delavstvo zahteva, da je električna centrala ljudska lastnina in da je delavstvo proti privatnim monopolom. Na tej seji so protestirali tudi trije bivši guvernerji — McMillan, Roeberts in Rye — države Tennessee, da se ljudska lastnina odda privatnim interesom v nasprotju s pa bili senatorji Deneen, McNary, Capper, Sackett, Harrell, Keyes, Caraway, Ferris, Heflin, Kendrick in Mayfield.

Coodin je kasneje izjavil, da se bo manjšina z vsemi močmi borila, da prepreči sprejem predloge za oddajo Muscle Shoals v najem. Norris je prepričan, da ta predloga ne bo sprejeta.

MAZILO ZA LASE JE UMO- RILO ŠEST VOJAKOV.

Trije se nahajajo v nevarnem stanju, 13 je pa bolnih.

Honolulu, Havajsko otočje. — Vojaki so pili pimentni špirit, ki služi za mazanje las, da postane bolj volni in čiščenje glave. Posledica tega pija je bila, da je šest vojakov mrtvih, trije se nahajajo v kritičnem stanju, tri najet je pa bolnih. Pimentni špirit so kupili na poštni centrali, kjer se prodajala kot mazilo za lase in čiščenje glave.

Smrt je nastopila še le po dolgotrajnem pijančevanju. Armadne oblasti so uvedle obširno preiskavo. Prohibicijski uslužbenec Barrett izjavlja, da pimentni špirit sploh ni nevaren, ako mu ne primekajo leene-ga alkohola.

VOZNIKI IN ŠOFERJI SE OR- GANIZIRAJO.

Bloomington, Ill. — Tukaj-nji vozniki in šoferji so se pričeli organizirati. V kratkem vprašajo za poslovnico, na kar predlože podjetnikom svoje zahteve.

Papež blagoslovil ameriško vojno mornarico.

Rim, 8. febr. — Papež Pij XI. je v soboto blagoslovil ameriškega admirala in njegov štab, ki ju je sprejel v avdiciji. Nato je papež blagoslovil tudi njihove družine in končno vso ameriško bojno mornarico, rekoč, da Bog ima rad veliko ameriško deželo!

Nemški bankirji dali kredit so- vjetom.

Moskva, 8. febr. — Bankirji v Nemčiji so dali sovjetskimi in-dustrijskim organizacijam 200 milijonov zlatih mark kredita, za katerega jamči nemška vlada. Na podlagi tega kredita do-be sovjeti razne stroje in elek-trično opremo za ruske tovarne. Kredit velja za štiri leta.

Z industrijskega bojnega polja

Cestnoželezniški uslužbenci zahtevajo povišanje meze. — Kampanja za pridobivanje novih članov v unije. — Boj za skrajšanje delavnika.

Boston, Mass. — Družba, ki lastuje nadulčno cestno železnico, je napravila lep dobiček v pretečenem letu. Njen kosmati dohodek je znašal \$34,547,369. Njen čisti dobiček znaša \$502,195.

Njeni uslužbenci so zahtevali povišanje meze. Njih zahteva je bila oddana razsodišču. In kaj je ukrenulo razsodišče? Usluž-benci morajo delati za 72½ cen-ta na uro. To je tista meza, ki so jo imeli v letu 1924. Za ma-lenkost je povišana meza le o-nipna uslužbenecem, ki opravljajo službo motornika in sprevodni-ka ob enem na enem vozu.

V Bostonu se pripravlja veli-ka kampanja za organiziranje delavcev. Bostonaka strokovna centrala je izvolila poseben od-bor, ki bo vodil agitacijo in delo za organiziranje delavcev v bo-stonskem distriktu. Od te agi-tacije se pričakuje veliki uspehi.

Hartford, Conn. — Tukajšnji organizirani stavbinski delavci zahtevajo le štirideset ur dela v tednu. Dela naj se le pet dni v tednu, sobota in nedelja pa naj bodata prosta. Delavci so vzpo-stavili to zahtevo, ker žele zn-žati številno brezposelnih delav-cov v stavbinski industriji. Proti tej zahtevi pa vstajajo stav-binski podjetniki. Njih lokalna organizacija je poslala vsem podjetnikom navodila, da se naj vsprajo odločno delavski zahtevi. Med unijami je voditeljica za te zahteve organizacije pisar-skih delavcev, tapetnikov in sobnih slikarjev.

BANDITA IZRABILA DEKLE- TA ZA ŠČIT.

River Forest, Ill. — Telefo-nistka Christine Lau je sedela pri telefonskem aparatu Bow-man Dairy kompanije na Cen-tralni avenuji, ko se vrata ne-pričakovano odprla. Vstopila sta dva bandita. Eden izmed njiju je pograbil telefonistko in jo pahal pred sabo. Pri tem je strašno kiel in ji grozil, da jo ubije, ako ne stopa pokorno pred njim. Pahal je telefonistko do registra za gotovino, kjer je njegov tovariš nagrabil osem sto dolarjev iz njega. Uslužbenec so morali v kot. Po izvršenem ropu sta se ban-dita odpeljala hitro v avtu.

Truplo Ville izkopano in ob- glavljeno.

Parral, Mehika, 8. febr. — Truplo Franciska Ville, znanega revolucionarnega voditelja, je bilo v noči od zadnjega petka na soboto izkopano na tukajš-njem pokopališču in obglavljeno. Okostenjak so našli blizu odpr-tega groba, toda glave je manj-kalo. Zraven okostja je bil li-stek, na katerem je bilo zapisano, da bo Villova lobanja posla-na v Columbus, New Mexico, kjer je Villa pred desetimi leti izvršil napad čez mejo. Kakor poročajo, je petorica moških iz-vršila hijskano delo. Drugi dan sta bila aretirana Emil Halm-dahl, ameriški vojak, in Alber-to Corral, mehikanec, kot osum-ljenca. Oba pravita, da sta pri-šla iz Los Angelesa na lov v Me-hiko, toda tajita dejanje. Villa je bil umorjen na tukajšnjem svojem renču leta 1923.

Bivša ruska princesinja umorje- na v Moskvi.

Moskva, 8. febr. — Bivša prin-cesa Obolenskaja, stara 23 let, je bila v soboto najdena umorjena v anegu pred nekim kopališčem na eni glavnih ulic v Moskvi. Princesa, ki je ostala sama, ko so njeni nekdanji močniki in bo-gati sorodniki pobegnili tekom revolucije, se je potikala po za-vodih za sirote.

EVROPA ALARMIRANA VSLED MUSSOLINIJEVIH GROŽENJ

Iz Londona poročajo, da Jugoslavija kupuje orožje in stre-livo. Nemčija odgovori Italiji; zanaša se na ligo na-rodov. Mussolini pravi, da tirolski Nemci niso na-rodna manjšina, temveč germanizirani Italijani, ka-tere je treba raznemčiti. Fašisti napovedujejo vojno s Francijo, katera išče zaveznike na Balkanu.

London, 8. febr. — Napoleon-sko nastopanje italijanskega diktatorja Mussolinija, ki je v soboto v Rimu zbornici zagro-zil Nemčiji z vojno, je zelo oma-jalo rahlo balansirano tehtnico miru v Evropi. Diplomatični kro-gi v Londonu so naravnost vzne-mirjeni in ališajo se govorice o novih alijancah in protialijancah.

"Mussolini povaroča mnogim evropskim vladam težke skrbi in noči brez spanja," je rekel neki tukajšnji višji diplomat. Neka vest se glasi, da je Jugoslavija začela mrlično kupovati večje kvantitete orožja in streliva. Mussolinijev sobotni govor v i-talijanskem parlamentu, v ka-terem je rekel, da Italija lahko pomakne svojo zastavo preko se-verne meje, amatrja sosede I-talije, predvsem Jugoslavija, da je naperjen proti njim ravno ta-ko kakor proti Avstriji in Nem-čiji.

Berlin, 8. febr. — Mussolini-jeva grožnja z orožjem v mo-mentu, ko se Nemčija priprav-lja za vstop v ligo narodov, je izzvala tukaj veliko senzacijo. Vladi naklonjeni listi naznanja-jo, da nemška vlada odgovori I-taliji na isti uradni način. Zuna-nji minister Stresemann bo še te dni odgovoril v zbornici na in-terpelacije nemških fašistov gle-de situacije na Tirolskem in pri tej priliki odgovori Mussoliniju.

Kljub splošnemu ogorčenju in protestiranju se nemški listi vzdržujejo ostrih komentarjev. Mnogi listi so priobčili Mussoli-nijev govor brez vsakega kome-n-tarja. Berlinski uradni krogi so mnenja, da bo o napetosti skle-pala liga narodov, katere člani-ca bo Nemčija v kratkem času. Velesile v ligi narodov vsekakor ne bodo pustile, da bi srboriti Mussolini ogrožal evropski mir.

Pariz, 8. febr. — Francija o-pazuje tirolsko krizo s velikim zanimanjem. Nacionalistično ča-sopisje v splošnem simpatizira z Italijo in zaamehuje bojkotno gi-bnanje Nemcev. Mnogi listi pri-znavajo, da je bil Mussolinijev govor precej robat, toda "tako je treba govoriti s pangermani." Dunaj, 8. febr. — Listi poro-čajo, da so italijanski fašisti iz-gnali 34 nemških uradnikov, u-čiteljev in trgovcev iz južne Ti-rolske. Izgoni se nadaljujejo. Zadnji nemški list "Die Mera-ner Zeitung" na južnem Tirol-skem je prenehal izhajati.

Rim, 8. febr. — Fašistovski časopisje po vsej Italiji kar za-ri veselja vsled Mussolinijevega govora v soboto, ko je dejal, da se zastava Italije lahko pomakne preko severne meje v Avstrijo, če bo treba. Listi pišejo, da iz govora odseva ves duh fašistič-ne Italije in vsak komentra je nepotreben. Ultrafašistovski list "Impero" piše: "Mussolinijev mogočni govor ne potrebuje no-bene pripombe. Treba je le, da ostane pri nas z vso golo rimsko močjoščnostjo."

Mussolini je v svojem sobot-nem govoru v zbornici odgovoril bavarskemu premierju dr. Hel-du, ki je pred nekaj dnevi dejal, da morajo vsi Nemci stati za svojimi rojaki na južnem Tirol-skem in da on sam odločno pro-testira proti italijanski brutal-nosti napram tirolskim Nemcem pod Italijo. Mussolini je rekel, da Heldove besede presegajo vse meje diplomatske dostojnosti. "Mirovna pogodba nam je da-la južne Tirole in mi zdaj apli-ramo tamkaj naše italijanske zakone, nič drugega," je dejal Mussolini in dodal, da Čehoslo-vakija je tudi sklenila, da se mo-vi (Dajte na 2. strani.)

Še nekaj o monarhistič- nem škandalu v Nemčiji

Bivši član "črne deželne bram-be" je odkril načrt za umor predsednika republike.

Berlin, 8. febr. — "Acht Uhr Abendblatt" v Berlinu je obja-vil novo senzacijo na račun no-tranjskega krožka "črne deželne brambe", bande monarhističnih oficirjev, ki je obtožena dolge vrste političnih umorov. Bivši član brambe, čigar ime je zamol-čano, je odkril načrt zarote, ki je bil narejen pred dvema leto-ma. Načrt je bil, da zarotniki u-morijo takratnega predsednika Eberta in ministra notranjih za-ved Severinga, pošenejo z dina-mitom v zrak berlinsko borzo in proklamirajo vojaško diktaturo.

Ovadtelj je obtožil poročnika Schulza in Eissenbelka, majorja Buchruckerja in druge kot vo-dilne zarotnike. Policija je pra-vočasno preprečila izvršitev na-črta, toda aretirani ni bil nihče. Wulle, vodja nemških fašis-tov in poslanec v pruski zborni-ci, taji, da so fašisti v svesti o "črno deželno brambo."

Iz Budapešte je prišla vest, da je misteriozni Schultz, eden glavnih posrejevalcev frankov, ki je pobegnil iz Budapešte, pravi morilec bivšega finančnega mi-nistra in katoliškega voditelja Matije Erzsbergerja.

DESETLETNI ŽEPAR.

Bil je enajstkrat aretiran.

Chicago, Ill. — Policija je a-retirala že enajstič 10-letnega žeparja Frank Gieszwieca sa-radi žepne tatvine. Deček je pre-mlad, da bi ga poslali v pobolj-ševalnico za dečke. Policiji je is-povedal, da je v treh dneh is-maknil v družbi dveh starejših dečkov \$146. Od tega denarja so našli pri njem le še \$14, ko so ga aretirali.

Kradel je odjemalcem, ki so pohajali v trgovine na Milwau-ški avenuji. Pomagala sta mu 16-letni Ignatius Merkiewicz in 13-letni Edward Neuman. Ta dva dečka zanikata, da sta mu pomagala krasti, toda izjavlja-ta, da sta bila le na straži, ko je 10-letni žepar s svojimi drobnimi prčki kradel ženam iz njih torbice, moškim pa iz njih žepov.

KAKŠNA BI MORALA BITI MEZDA OŽENJENEGA DELAVCA.

Cleveland, O. — Na to vprašanje odgovarja svet stavbin-skih delavcev v Clevelandu. Ta delavska centrala izjavlja, da bi moral oženjeni delavec prejema-ti najmanj en dolar meze na uro. Stavbinski težaki zahteva-jo, da se njih minimalna meza 87½ centa na uro poviša na en dolar meze od uro.

Pleskarji in steklarji zahteva-jo, da delajo le pet dni v tednu in da se njih meza od ure po-viša od \$1.25 na \$1.37½.

PLOVBENI INTERESI SE JEZE.

Seattle, Wash. — Plovbeni in-teresi se silno jeze, ker bodo v mesecu februarju naložili 12,000 Fordovih traktorjev na ja-ponske ladje, da jih prepešljejo v Vladivostok. Te traktorje so kupili sovjeti za kmeto. Te pošiljatev pomeni, da prične trge-vina z Rusijo zopet prek Seattle.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglašev po dogovoru. Naložila se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (Ivan Chicago) \$5.00 na leto, \$0.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cetero \$0.50 na leto, \$0.25 na pol leta, \$1.05 za tri mesece, in za inozemstvo \$5.00.

Naslov na vas, kar ima, stik s listom:

"PROSVETA"

2457-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$0.50, and foreign countries \$5.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31-25) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Potovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ZENA V MODERNI INDUSTRIJI.

Dokler se kapitalizem ni razvil in je bil še v povojih, so ameriške žene opravljale domača dela. Takrat so ameriške žene lahko posvetile več časa vzgoji otrok, kot jim je mogoče to storiti dandanes. Oče je delal in skrbel za prehranitev družine. Ako čitamo zgodovino Združenih držav, se prepričamo, da je bila navada pokljati otroke pred državljansko vojno do osemnajstega leta v šolo, ali so se pa učili rokodelstva. Od osemnajstega leta pa do eden in dvajsetega so mladeniči ostali doma, da so tako očetu nekaj vrnili, kar je zanje izdal za njih izobrazbo ali pa za poduk v rokodelstvu. Dekleta so pomagale materi pri delu, dokler se niso pomožile. Tako ni bilo samo v Ameriki, temveč je bilo tako tudi v Evropi, ko je bil kapitalizem še v zibel.

Dandanes so razmere popolnoma izpremenjene. To je povzročil razvoj kapitalizma. V tovarno ne hodijo le očetje in njih sinovi. V tovarnah delajo tudi dekleta. Tam so vprežena v enakomerno, duhamorno in mukotrpno delo. Dnevi jim potekajo brez vsakega veselja, kakor mladeničem, ki so se rodili v siromašni delavski hiši.

Kapitalistično časopisje ima navado to izkoriščanje žene v industriji slikati v najlepših barvah. Prav na fin način sugestira, da ženske zaradi tega hodijo v tovarne in opravljajo dela, ki so jih preje vršili le moški, da zadostje svoji potratnosti za lepe obleke, lišp, nakit, za pohajanje v gledališča in obiskovanje veselice. Tako pisanje ima seveda svoj namen. S tako pisavo se hoče ljudstvo odvrniti od spoznanja resnice, ki govori, da je kapitalistični gospodarski sistem pogljal ženske od domačega ognjišča v tovarne, da tam s sadovi svojega dela pomagajo kupčiči in nagromadevati premoženje lastnikom sredstev za blagovno produkcijo in distribucijo in virov naravnega bogastva.

Kapitalistični gospodarski sistem je omogočil izkoriščanje čudeznih strojev, ki jih je izumil človeški genij. Težka dela, ki so jih preje opravljali močni delavci, izvršujejo zdaj stroji, jih lahko vodi šibka žena ali pa otrok, da pravilno dela. In k takim strojem so pričeli vpregati šibke žene in mladoletne delavce, ker delajo za nižjo mezd kot delavci. Ženam pa ne plačujejo podjetniki zaradi tega manj, ker mogoče manj producira. Ampak to se godi zaradi tega, ker že tisočletja postojajo napačni nazori, da žena manj potrebuje za svoje potrebe kot moški. Tovarnarji so postavili v svoje tovarne stroje, da producira ceneje, kar pomeni zanje več dobička. K tem strojem so prikovali ženske in jim določili nizke mezde, ravnanje se po starem in napačnem principu, da žena potrebuje manj kot moški.

Oglejmo si n. pr. knjigoveznitvo. Pred pet in štiri desetimi leti je bilo knjigoveznitvo obrt, v kateri niso delale ženske. Takrat je bilo večinoma vse delo izvršeno z rokami. Kolikor je bilo pa strojev, so pa bili okorni in so potrebovali delavca, da je delal z njimi. Knjigoveznitvo je dandanes industrija. Moderno urejena knjigoveznica izgleda kakor tovarna. V nji je polno brendčih strojev. Delo je razdeljeno po tovarniških principih. V nji dela več delavk kot delavcev.

Predsednica organizacije knjigoveznih delavk, Mary Murphy, se je pred nekaj leti že potrudila dognati, zakaj ženske ne ostanejo doma in hodijo delat v knjigoveznice. Njene statistične številke govore, da 68 odstotkov teh delavk pomaga pri prehranjevanju družine, da le pol odstotka teh delavk le deloma skrbi zase.

Te številke govore jasno kot beli dan, kdo je pogljal ženo od domačega ognjišča v tovarne. Starejše sestre morajo pomagati prehranjevati mlajše sestre in bratce. Dostikrat pa mora omožena žena v tovarno, da pomaga prehranjevati svojemu možu družino.

Kapitalizem je torej razdiralec družinskega življenja in ne socializem, kot se trudi dopovedati podporniki kapitalizma.

Komaj otroci toliko odrastejo, da po zakonu niso več šolobvezni, pa morajo v tovarno. Ko postanejo polnoletni jih čaka tista mukopolna življenska pot, ki so jo hodili njih starši, dokler jih ni smrt rešila kapitalističnega izkoriščanja.

V južnih državah cvete še boljše izkoriščanje žene in otrok. Tam odhajajo otroci v tovarne, ko dokončajo komaj deseto ali dvanajsto leto. Taki so sadovi kapitalizma.

SUKE IZ NASELIN

Waukegan, Ill. — Kakor običajno vsako leto, bodo tudi letos društvo Slovenski narodni dom v Waukeganu in North Chicago, Ill., priredilo veliko maškarnado veselico z obširnimi programom. Oddanih bo \$100.00 v gotovini za nagrade, katere bodo razdelili sodniki med maske. Nagrade se bodo dajale skupinam in posameznim maskam, najbolj pomenljivim, najlepšim in najgršim.

Vesela se vrši v Slovenskem narodnem domu, 424—10ta cesta, dne 13. februarja 1928. Začetek točno ob osmih zvečer s plesom. Ob desetih se začne veliki sprevid maskirancev.

Na to maškarnado veselico se vabi vse občinstvo iz slovenske naselbine North Chicago in Waukegan, kakor tudi iz vseh bližnjih naselbin. Vstopnina k veselici za maske je \$1, nemarkovani \$0.50, otroci do 14. leta plačajo 10 centov. Svirala bo Slovenska mladinska godba.

Kar je najbolj važno pri tej veselici, je sledeče:

Ker je bilo vsakokrat nezaželenost pri izbiranju sodnikov za določitev nagrad, je društveni odbor sklenil, da da priloženost ljudstvu, izbirati sodnike potom glasovnic, katere bodo natisnjene v "Prosveti", katera bo izdana v sredo 10. t. m.

Pravico voliti ima vsaka oseba, če je član S. N. D. ali ne. Volilo se bo pet sodnikov, ne več ne manj, drugače, so glasovnice neveljavne. Ako ni oseba na ročnik "Prosvete", naj si napravi glasovnico sam v obliki liste in naj jo izpolni ter vpolji najkasneje do pol devetih zvečer dne 13. februarja v veliko pošto, ki jo bomo prejeli pri "ticket office" v Slovenskem narodnem domu, ki bo zato pripravljena že v četrtek zvečer dne 11. februarja.

Pripomniti moram, sledeče: Glasovnice morajo biti pravilno izpolnjene, in sicer: napisano mora biti polno ime, ulica, kjer oseba živi in kraj. Nadalje opozarjam, naj občinstvo pri glasovnicah ne uporablja nikakih nedostatkov, kar bi oviralo, odbor pri štetju glasov, kjer se take glasovnice ne morejo upoštevati.

Odbor si je pridržal pravico, ako bi se ne moglo dobiti dovolj sodnikov, v slučaju, da bi bili odsotni na isti večer, da si izbere izmed navzočega občinstva druge, da nastopijo ob pravem času. Ako se občinstvo udeleži iz sosednjih naselbin maškarnado veselice, lahko pošlje svoje glasovnice potom pošte ali če pride predčasno, da jo odda osebo.

Naka največja želja je, da bi dali največ zabave na tej veselici, katera je bila še vedno dobro obiskana. Slovenski narodni dom je dom vseh Slovencev v Waukeganu in North Chicago. Stavba je postavljena v korist vseh, ne posameznikov. Pridite vseh in pripeljite mladino. Veselite se v svojem lastnem domu! Učite mladino, da je bilo vaše delo in trud obrnjen v korist cele naselbine v čast in ponos vseh Slovencev združenih v organizaciji S. N. D., radi česar ne smemo prezirati nikogar.

Opozarjam vse še enkrat, ne pozabite na maškarnado veselico in udeležite se vsi do zadnjega. Pazite na glasovnice v "Prosveti", katera pride v vašo hišo dne 11. t. m.

Na svidenje v Slovenskem narodnem domu dne 13. februarja zvečer! — M. C. Warsek, tajnik.

West Frankfort, Ill. — Zopet nas je obiskala nesreča pri New Orient premogovniku. Bila je eksplozija plena dne 29. januarja precej jutraj ob osmih, katera je zahtevala pet človeških življenj. V rovu se je nahajalo 1172 ljudi. Dobro je, da ni bilo večje katastrofe. Pa še tiste bi ne bilo, ako bi bili bolj pozorni. Ponočni pregledovalci plina je jutraj poročal, da je nevarno. Boss je poslal postavljati opor (brattice man), da popravi del v rovu, kateri je bil proglašen za nevarnega, naj pregleda. Delavci so bili na svojih prostorih. Ko je tedaj prišel poslani na določeni prostor, mu je lampa ugasnila. Od-

pri jo je, hoteč znova jo prižgati z vžgalico, a s tem je zapalil plin. Tako se glasi poročilo, kar pa jaz dvomim, ker mislim, da je morala lampa pripuščati zrak, radi česar se je vpalil plin.

Na licu mesta so bili prvi bossi in superintendent, kateri so izjavili, da je delavec kriv, ne kompanija. Delal sem kakih petsto jardov naprej od mesta, kjer se je pripetila nesreča. Ponesrečeni so Američani. Delavec Hindman, kateri je po izjavi uradnikov prižgal vžgalico, je bil izkušen pregledovalec, ki je imel že več kot deset let skušenj v varnostnem delu po rudnikih Bentona. — Martin Mlekush.

Library, Pa. — Dopisi so od nas redki kakor zvezde repatice. Čeprav je naselbina precej velika in tudi imamo zmogljive moči, se nikdo ne oglaš. Zato sem si jaz vzela čas, da napišem nekaj vrstic.

Najprej delavske razmere. Tukajšnji premogokop Montour 10 od Pittsburgha premogokopne družbe je bil zaprt 15. maja lanskega leta. Meseca novembra ga je kompanija spet odprla in začela obratovati, namreč po lestvici iz leta 1917. Sprva je bilo bolj trdo za ljudi, sedaj pa ališimo, da jih ima kompanija že čez dvesto zaposlenih, dasi premog, ki ga producira niti oddaleč ne odgovarja številu zaposlenih delavcev. Kompanija, superintendent in njega prišabi so si prizadevali na vse načine, da bi dobili stare rudarje na delo, pa jim nakana razen v par slučajih ni uspela. Perskutirali so ljudi po vseh mogočih načinih. Prvo so poslali sem kakih petdeset deputijev, kateri so strahovali ljudi. Se na državni cesti ni bil nihče varen. Več ljudi je bilo napadenih in dobili so s kolčki po glavah. Neki kompanijski najetež je povozil dve ženski, eno do smrti, druga pa je še zdaj v bolnišnici v Pittsburghu. Nabili so nasnanila, da nihče ne sme stopiti na kompanijsko zemljo pod kaznijo \$10. Rudarje so začeli tudi izganjati iz kompanijskih hiš. To se je vršilo v najhujšem mrazu ravno par dni pred božičem. Mislili so, da jim je prišel mraz na pomoč, pa so se zmotili.

Nikdo se jim ni podal, ker vsakdo se zaveda, če se kompaniji poareči zdrobiti rudarstvo, kaj jih potem čaka. Imeli smo tri shode na prostem. Govorili so nekateri odborniki od distrikta št. 5 ter so nas pozivljali, da stojimo trdno na svoje pravice.

Moje mnenje je, da se bodo na spomlad razšli tudi tisti reveži, ki delajo sedaj nam in sebi škodo, zakaj zima in brezposelnost sta velika zaveznika kompanije. Več sem jih slišal reči, da kakor hitro se ogreje, bodo šli. Nagnali so ljudi skupaj z vseh vetrov, ki nimajo niti pojma o premogarstvu, kaj šele o organizaciji. Slišal se tu, kako jih šikanirajo. Nekega zamorca je deputy pretepal, ker ni šel delat.

Ravno kot to pišem, sem izvedel, da so na Montour št. 4 razstrelili poslopje za elektriko, kjer je tudi kompanija začela dovažati stavkokaze.

Pozdravljam vse razredno zavodne delavce širom Amerike. — John Blashich.

Duquesne, Pa. — Kar jaz čitam Prosveto, še ni bilo dopisa iz te naselbine. Član sem S. N. P. J. od leta 1918 in od takrat berem dnevnik, pa vsaj jaz še nisem čital dopisa odtod od takrat.

Duquesne je velika naselbina, toda ne mislim, da bi bil tu kak Slovenec. Hrvatov je precej, ki pa so vsi tiho kot bi nobenega ne bilo v tej naselbini. Jaz sam sem rudar in delam za znano McKeesport Coal in Coke kompanijo. Delamo po stari pogodbi v Jacksonvillu. Delal sem pri Pittsburgh premogovni družbi, katera pa si z vso silo prizadeva ovreči unijo med svojimi rudarji in da delajo kakor ona hoče — po plačilni lestvici iz leta 1917 ter da je open shop.

Kar se bo zdaj zgodilo na polju trdega premoga, to nas čaka

leta 1927. Reven premogar mora vse vzeti na svoj hrbet; naši voditelji nam samo govore, naj se dobro držimo, pa bomo zmagali. Pravila U. M. W. of A. sicer govore, da gremo vsi za enega in eden za vsakega, pa kje se danes to upošteva: vsaj dosledno nikjer.

V dopisu iz Forest Cityja sem čital, da se rudarji tam dobro držijo. Lepo je to, kakor je tudi potrebno za rudarje in uradnike, da so šušeti. Dobro naj pazijo, kdaj bodo šli delat in kam. Tu v Scott Runu, Pa., ima Pittsburgh družba rudnik, v katerem obratuje po lestvici iz leta 1917. V njem delajo večinoma rudarji s polja trdega premoga. Pri vsem tem se pa štejejo, da so stavarji. Ali mogoče mislijo, da tu ni organizacije U. M. W.?

Opozarjam torej brate s polja trdega premoga, da kadar bo konec njih atavke, pazijo tudi na te stavkokaze. Pošljajo naj jih nazaj k Pittsburgh Coal družbi, naj pri nji stavkokazijo še naprej. Se bodo že sami naveličali. Tudi mi tu dobro pazimo nanje. Dosti jih je prišlo vprašat za delo, ki jih mi takoj pošljemo k Pittsburgh Coal družbi. Tja tudi spajajo, kjer si morajo košček kruha služiti v senci puške. Opozarjam delavce širom Amerike, da ne hodijo iskat dela v Pennsylvanijo po premogokopih. Pozdrav zavednim delavcem! — Tony Salepek.

NAŠI ODNI

Los Angeles, Cal. — Skupna jugoslovanska društva na Pacifiku, in sicer odsek št. 177 N. H. Z., sedaj H. B. Z., odsek št. 5 Hrvatske zveze na Pacifiku, Jugoslovanska delavska obrana in delavski zbor "Bratstvo" pride v nedeljo dne 28. februarja predstavo "Seljačka buna", sliki iz dni upora Matije Gubca. Predstava se bo vršila v Union Labor Templu 532 Maple ave. med 5. in 6. ulico. Pričetek je točno ob dveh popoldne. Vstopnina je za moške v predprodaji po 75c, pri blagajni po \$1. Za ženske pa je v predprodaji po 50 in pri blagajni po 75c. Otroci pod dvanajstim letom imajo brezplačen vstop.

Med dejanji in spremembami bosta igrala na piano mali Petar Ljubisic in Mary Tomisic.

Drama "Seljačka buna" je zgodovinska igra v petih delih in s štirimi spremembami. To je gotovo prvič, ko se prikazuje ta domača drama na pacifičnem obrežju, radi česar toliko bolj pozivljamo naše ljudi iz Los Angelesa in okolice, da pridejo v velikem številu. Niti eden ljubitelj igre ne sme izostati.

V dramati sodelujejo člani vseh štirih imenovanih društev. V stvar je bilo vloženega veliko truda, da bo čimboljše pokazano na odru v zadovoljstvo vseh prisotnih. Ker se mora začeti v odkazanem času, radi tega se naprošajo vsi, ki želi priti, da bodo v dvorani ob pravem času. — Odbor za objavljenje.

PROHIBICIONISTI AGENT STRELJAL NA TIHOTAPCA.

Zadel in ubil je pa lovca.

Beaumont, Tex. — Bee Coven, prohibicionisti agent se je približal tihotapcem, ko so kuhali žganje. Bilo je seveda v divjini. Coven je mislil, da je najbolje, ako prične takoj streljati nanje. Ustrelil je hitro, toda zadel ni nobenega tihotapca. Kroglja je zadelo drevo in zdrznilo od debela, nato je pa zadel lovca J. S. Wallinga in ga na mestu ubila.

OČE JE UMRLI NA VESALIH, SIN PA V ELEKTRIČNEM STOLU.

Osaing, N. Y. — Matthew Wasser iz Buffala, ki so ga elektrificirali v jetnišnici Sing Sing zaradi roparskega umora, je sin Louis Peter Otta, ki je bil zadnji obesen v okrajni ječi okraja Erie v Buffalu. Eksekucija se je izvršila leta 1885, ker je umoril svojo ženo.

Po eksekuciji Wasserja so posadili na električni stol zamorca Ernest T. Mimmsa. Zamorec je ubil nekega detektiva.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

M. G., Waukegan, Ill. — Triglav je visok 2864 metrov. — Pozdrav!

ZARKOMET

Fiskalno poročilo.

Dividende baronov premoga: Milijon dolarjev in še več v treh mesecih.

Dividende rudarjev: Stiri eksplozije in 160 mrtvih v dveh tednih.

Kje so oni, ki ljubijo?

Burbank, sloveči ameriški znanstvenik, je naznanil svetu, da je brezverec in da ljubi vse ljudi. To je lepo, pošteno in nič ne škodi.

Škof — ime mi je ušlo iz spomina — iz Dulutha pa ne ljubi vseh ljudi in še manj Burbanka. Rekel je, da je Burbank "scarecrow". Burbank je lahko ponosen, ker mu škof ne vrača ljubezni.

Vsak mora biti sam svoj Kristus.

Dragi Zarkomet! Ker si že skoraj vse prevelil in spravil na dan, te prosim, posveti še v ono čudežno južno dolino na severu, če se je morda tam rodil tak Kristus, ki bi nas popolnoma odvadil sebičnosti in nevoščljivosti. Če ga odkriješ, boš lahko z veseljem avstili na nas in mi bomo zadovoljni. — Kropivka iz Aurore, Minn.

Saj pride, vse pride.

Signor Mussolini pravi, da je letos "napoleonsko leto" za fašizem.

Aye, aye, sire! Nato pa sledi leto Sv. Helene.

V Montani je živahno.

Čenjeni K. T. B. I. Cul sem over the radio, ko je oni možak iz naše okolice nekaj govoril. Oni Klančan naj je počaka, ga mi še sfišamo! Po nagih kolenih bo lazil k Sveti Stifiti odpustjanja prosit! Torej možak, le hitro na kolekto za tiket. Saj rad grem. Pipev in "pišč" vam prinesem toliko, da bo za vse dosti. Za vašo črno suknjo pa prinesem poseben pipec, tako oster, da pojde za nohte. Za molitvice sem tudi dober, odkar mi je Maxsell namazal jesik z oljem. — Nekdo iz Klanice, Roundup, Mont.

Trunkovi bunkogrami.

G. Trunk se je spravil tudi nad "Cerkveho miš" iz Kansasa in ji zapretel z božjo šibo. Njegov najnovejši bunkogram se glasi: "Bog ima dober spomin in se bo spomnil tudi bivele cerkvene miši, naj le malo potpi."

G. Trunk, bodite tudi vi malo potrpežljivi, saj vidite, kako žalostno je na svetu. Ker že pripovedujete nam malčkom in malčicam lepe pripovedke, dajte, povejte še tisto o mostu in povodnjem možu. Tista je lepa...

Oglas (ni plačan!) iz Minnesota.

Išče se žena perica, ki ne umaže, kar opere in taka, ki nima preveč "namazamega". — Oglas je poslal Kuvavica, Ely, Minn.

Čuden svet, čudno stvarstvo!

Ameriški eksperti bodo iskali premog v okolici severnega tečaja. Vprašanje ni, kako bodo kopali in odvažali premog, če ga najdejo. Vprašanje je, kako je premog zašel tja. Znanstveniki bodo pojasnili — ali ne bodo pojasnili? Kaj pa vedo in kaj so znanstveniki?

Ali v žepu!

Čenjeni Zarkomet! Gotovo ti je že znano, da pridejo letos prečistiti škof Bonaventura v Chicago. Patrom v Chicago so se sporčili, da "šparajo" denar za vožnjo in dobre čase. Ali ni to žalostno za patre in njihove ljudi? Gospod škof si mora od svojih ust odtrgati, če hočejo iti "na vizite" v Ameriko! To je škandal! Ako se niso gospodje patri že sami spomnili, jim dam sugestijo. Gospod Bonaventura so pred več leti izdali dobre bukvice za žene in neveste. Bukvice so bile tako podučljive, da je morala katoliška bukvarna sama ustaviti prodajo in zagati zalogo škofovih bukvic v peč. Torej privlecite na dan te bukvice in prodajte jih katoliškim ženam in nevestam v Ameriki! Denarja bo — stavim — kot toče, dovolj za Bonaventurov pot in za deset banketov v Chicago. — B. P., Girard, Kan. K. T. B.

Agitirajte za "Prosveto!"

Senator Wheeler je odgovoril Coolidge

Odgovor je zadel v črno. — Pri tem je povedal zanimivosti o hitem justičnem tajniku Daughertyju.

Washington, D. C. — Senator Wheeler iz Montane, je govoril na vprašanje proti stari gardi in druge napredne elemente, prvi odgovoril na sugestijo predstavnika Coolidgea, da dežela ne pomeni nobene važnosti glede govorov v kongresu, ki se nanašajo na kritiko administracije. Wheeler je rekel, da je slišal, da Coolidge pri častnikariki konferenci ožigal kongres Zdravnih držav. Zanj ni to nič razumljivega je rekel senator, ker je ravno tisti predsednik sporov pred dvema letoma senatu, se ne strinja, da senat preinuje dejanja njegovega kabineta.

Obrnil je pozornost na dejstvo, da je senator Willis iz dr. Ohio, rekel, da je Daugherty tako čist, kot pasji zob, ko sta on in senator Brook predlagala in priporočala, da se poiščejo razmere v justičnem departmantu. Dolžili so, da vsi zaradi tega preiskava, kar je priporočalo organizirano delavstvo zaradi izdane sodniške prepovedi ob času železniške stavke. Nato je Wheeler čital izreke iz časnikov. Ti izreki so pripovedovali, da je Daugherty prejel \$40.000 kot svoj delež, ker je pomagal, da je lastnikom American Metals kompanije vrnila lastnina, ki je vredna sedem milijonov dolarjev. Pozval je senatorja Willis, naj zdaj vstane in pove, kako čist je Daugherty. Willis se ni pojavil za besedo.

Wheeler je nato nadaljeval, da se je Harry Daugherty bal kritiki, da ne obtoži samega sebe. Porota je dalje izvedela o njegovem bratu in bankirja Mal Daughertyja, da je Harryju dovil sežgati del bančnih zapisnikov. Wheeler je na to povedal, da so našli na banki vknjiženo ime "mr. Gray", ko so pregledovali knjige. Ta Gray pa živi v bližnjem mestu, a tudi nihče ni imel o njem. Na ime tega Grayja so bile vložene večje vsote. Wheeler je menil, da je to finančno ime, ki ne prenesa dnevnih svetlobe. Harry je v par letih službe obogatel, preden je postal sodni justični tajnik, je pa prisegel, da je advokat brez premoženja in dolgov.

Afera American Metals kompanije je ena izmed številnih afer, ki nosijo znamenja Jess Smitha in Daughertyjevega kroga.

Ob času, ko je Wheeler slikal smatja, o priporočitvi značajev, je bil Harry Daugherty v Washingtonu. Skozi dva tedna je živel tajno v hotelu Mayflower pod pokroviteljstvom "Big Jim" Dardena, enega izmed njegovih prijateljev, ki je bil aktiven, ko je Daugherty kloroformiral slovenske manipulacije vojnih protistav iz časa vojne v justičnem departmantu. Mal Daugherty je bil osemkrat pred večjo poroto v New Yorku. Možna je obtožba Harryja zaradi uveljavljanja bančnih zapisnikov, ako bi se kdaj pojavil.

ADAMI IN EVE PRED SODIŠČEM.

Geneva, Ill. — Dvajset članov in članice lože "Rajski vrt" je bilo te dni aretiranih, ko so opravljali svoje obrede popolnoma naolaj. Sodnik je pokaral člane, češ da Adami in Eve bi morali imeti vsaj figove liste, nakar je našel \$8 globe ženskam in \$16 moškim.

Karol se je pobotal z očetom? Dunaj, 8. febr. — Tukaj poročajo, da se je rumunski princ Karol pomiril s svojim očetom in da prekliche svojo odpoved do prestola. Pogoj so, da "črni prince" Barbu zapusti Rumunijo in premijer Bratianu kmalu poda ostavko, nakar ga nasledijo v vojaški opozicije, general Averescu. Druga vest se glasi, da je do sprave največ pomogel angleški kralj George, ki je pisal Karolu, da je njegov škandal velik udarec za monarhije in naj popravi napako.

NAROČITE SI KNJIGO "Ameriški Sloveni"

EVROPA ALARMIRANA VSLED MUSSOLINIJEVIH GROZENJ.

(Nadaljevanje z 1. strani.)

rajo vsi nemški uradniki v njenih mejah naučiti češkega jezika v enem letu. Mussolini je nadaljeval, da Italija nikdar ne izpremeni svojega stališča glede tirolskih Nemcev, pa naj se v Avstriji in Nemčiji še tako trudijo s smešno bojkotno propagando. Nemci to delajo, ker še ne vedo, kako velika in močna je fašistovska Italija. Italija ne odstopi niti za centimeter. Naredila bo iz južne Tirole italijansko pokrajino zato, ker je pokrajina geografsko in historično italijanska. Nemci v tej pokrajini niso nobena narodna manjšina, temveč germanizirani Italijani, med katerimi je še nekaj ostankov barbarke invazije iz časov, ko je bila Italija bojišče drugih narodov. Germanizirani Italijani morajo dobiti nazaj svoja italijanska imena, z ostanki Nemcev pa bo fašistovska Italija postopala po "strogi rimski justici".

Rim, 8. febr. — Ekstrepmi fašistovski list "L'Impero" je prinesel članek, v katerem napoveduje vojno s Francijo, ako Francija ne zmanjša svojih kolonij v korist Italiji. "Dve vojni možnosti sta," piše list. "Ali bo Francija v vojni z Italijo ali pa bo stala z Italijo vred v vojni s skupnim sovražnikom. V prvem slučaju ne bo mogla Francija upotrebiti svojih kolonialnih rezerv, ker Italija jo lahko odreže od njenih kolonij, katere potem izgubi deloma ali popolnoma."

Atene, Grška, 8. febr. — Francija, videč, da mala ententa razpade, se trudi, da dobi pod svoje vodstvo grupo držav, med katerimi sta Jugoslavija in Grška. Ker vidi, da raste prijateljstvo med Italijo in Grško in se povečuje napetost v jugoslovansko-grških odnosih, skuša Francija posredovati med Atenami in Belgradom v svrhu rešitve solunskega problema. Francoški poslanik de Chambrun v Atenah, ki se zdaj mudi v Parizu, se nazajgrede ustavi v Belgradu, kjer bo konferiral z jugoslovansko vlado o nujnosti hitre rešitve spora z Grško. Angleški krogi napeto opazujejo Francoze.

K sedemdesetletnici rojstva Antona Aškerc

Največji slovenski epik in ena najmarkantnejša osebnost v pesništvu sploh bi sedaj slavil sedemdesetletnico svojega rojstva, da ga ni ugrabila neizprosna smrt. Njegovemu spominu je zlasti naše delovno ljudstvo posvetilo vsakakor premalo pozornosti: Zakaj Aškerc je bil poleg Cankarja in nekaterih mlajših naš največji in najizrazitejši socialni pesnik: glasnik človečanstva.

V dobi po absolutni vladi "očeta slovenskega naroda" dr. Bleiweisa in po okoreli poeziji Koseskega, sta pod estetičnim vodstvom Stritarja, Levstika, Levca in drugih nastopila kot pesnika dva mlada talenta: nežni lirik in človekoljub Gregorčič ter krepki epik in socialni revolucionar Aškerc. Vpliv obeh je bil našemu slovstvu merodajen za razvoj naše kasnejše vezane besede.

Aškerc je nastopil umetniško pot že zgodaj pod psevdonimom Gorazd, ki ga je obdržal precej časa. Spočetka je vse kazalo, da se razvija iz njega lirika, a kmalu je našel pravo smer svojega ustvarjanja in postal epik, ki bi delal čast vsakemu narodu. To delo čast spoznali Rusi, Švedi in Nemci, ki so jeli kmalu prevajati njegove klene pesmi v svojo materinščino.

Kot epik je Aškerc nastopil proti svetobolju, ki ga je od Stritarja nalezal tudi Gregorčič. Prva pesem "Trije popotniki", ki jo je izdal koncem leta 1880 v "Zvonu" je že obrnila nase pozornost urednikov. Z "Madono" se je izkazal izrazitega epika, z "Anko" se je pa popolnoma uveljavil v pesniškem svetu in ostal mu je v rokah žezlo prvega epika.

Motivi njegovih pesnitvam so zelo pestri: socialni, človečanski, filozofski itd., kasneje žal politični, ki pa so kvarno vplivali

nanj kot pesnika. Ravno radi filozofije, koje studij ga je dovel do panteističnega svetovnega naziranja, ga je spravil v spor s klerikalizmom. Kot značajen človek je odločil duhovniško sukno in nastopil odločen ter odkrit boj s klerom. Pri tem je nastopal ostro in ni preveč izbiral izrazov.

Aškerc je bil kot pesnik silno plodovit. Poleg pesništva se je bavil tudi z dramatikom, poljudnim znanstvom ter napisal več razprav in protestantski dobi, ki jo je predvsem študiral. Prva njegova pesniška zbirka z naslovom "Balade in romance" je izšla že l. 1890. Nato so se pa vrstile skoro vsako leto "Lirske in epske poezije", "Nove poezije", "Zlatorog", "Četrti zbornik poezij", "Primož Trubar", "Mučeniki", "Junaki", "Jadranski biseri", "Akropolis in piramide", "Peti zbornik pesnitev", "Poslednji Celjan" in "Atila v Emoni". Razen tega je napisal "Tri dramske študije", nekaj potopisov in uredil "Ruško antologijo". V prvih zbirkah je blestela vsa njegova pesniška sila, ki pa je jela v zadnjih temneti.

Aškerc je bil rojen v Globokem pri Rimskih toplicah. Sorodniki so ga poslali na gimnazijo v Celje. Ko je maturiral, je vstopil v mariborsko sešenišče, nato kaplanoval v Podsedri, Šmarju, Juršincih, Vitoju, Rimskih toplicah, Mozirju in Skaljah pri Velenju.

Ko se je odpovedal duhovniškemu stanu, je dobil mesto arhivarja na ljubljanskem magistratu. Dne 10. junija 1912 ga je zadela kap in konec je bilo njegovega ustvarjajočega in borbenega življenja.

Aškerc je bil cel mož. Naj služi v vzgled slovenskemu proletarijatu! — "Delavska Politika."

Vesti iz Jugoslavije

Smrtina kosa. V Slovenski Bistrici je umrla Genovefa Žuraj, soproga lesnega trgovca in gostilničarja. — Dne 16. jan. je umrl v Gradcu polkovni zdravnik dr. Franc Žižek v 86. letu svoje starosti. Žižek je Spodnje Stajerske (Prekije) je preživel vojno dobo v pokoju v Gradcu. — V Gorici je umrla Franciška Drašček, soproga g. Karla Draščka, v 73. letu starosti. — V ptujski bolnici je izdihnil v mamnem naračju v starosti 14 let Mitja Tavžes, sin notarja Tavžesa v Logatcu. — V Catežu pri Veliki Loki je umrl posestnik Ivan Miklič. — V Jenkovi ulici št. 14 v Ljubljani je preminul posestnik Josip Kušar.

Sarajevo najmanj obremenjeno večje mesto Jugoslavije. Proračun mesta Sarajeva je bil te dni odobren ter znaša 24.500.000 dinarjev. Za investicije so določeni naslednji zneski: za asfaltiranje 6.000.000 Din, za gradnjo malih stanovanj 1.200.000, za gradnjo nove osnovne šole 1.200.000 ter za novo ledenico 60.000 Din. Pri posvetovanju o novem proračunu se je naglašalo, da Sarajevo med vsemi večjimi mesti Jugoslavije najmanj obremenjeno. Na osebo pride 355 dinarjev, dočim je obremenjena vsaka oseba v Splitu s 1100 Din, v Beogradu s 1000 Din, v Zagrebu s 770 Din, v Ljubljani s 718 Din in v Skoplju s 463 Din.

Naši vojaški grobovi. V novem državnem proračunu je določeno 1.500.000 Din za ureditev naših vojaških grobov doma in v tujini. Večji del te vsote se porabi za gradnjo grobnice na

otoku Krku ter grobnice v Solunu. Za grobnico v Dobruži se je že izplačalo 200.000, za grobnico v Beogradu pa 100.000 dinarjev.

Naši slatalki. Finančno ministarstvo je v smislu sklepa ministrskega sveta naročilo v francoski državni kovnici nove zlatnike s podobo kralja Aleksandra. Napiši bodo izdelani z latinico. Skupno je naročeno milijon komadov, ki morajo biti izdelani do konca julija letošnjega leta.

Po solunski aferi. Kralj je podpisal ukaz, s katerim se priznava pravica do pokojnine generalstabinemu polkovniku Milutinu Lazareviću, ki je bil v znamenem solunskem procesu obsojen na dvajset let ječe.

Teska nesgoda s revolverjem. V gremijalni trgovski šoli v Kranju je trgovski vajenec Fran Šavnik v nedeljo s nekim tovarišem ogledoval samokres. Valed nepravilnosti se je pri tem samokres sprožil in je krogla zadela Šavnika v trebuh. Pokroba je takla. Šavnika so prepeljali v ljubljansko bolnico.

Smrtina nesreča v Radečah. Iz Zidanega mosta pišejo: Pri valjenem mlinu g. Polanca v Radečah se je smrtno ponesrečil vajenec Pavel Anselmi. Prišel je pod transmisijski jermen, ki ga je tako stanič, da je bil na mestu mrtev.

Dolženek smrtni poleg matere. Iz Zagreba poročajo o tragični smrti dojenčka, ki je ponoči smrtni poleg svoje matere. Krošnjar Setničar ni mogel dobiti primernega stanovanja. Zakonaka sta tako siromašna, da nimata niti posteljne oprave. Setničar, njegova žena in trimesečni otrok so ležali na tleh na razgrajenih cunjah. Otroka sta sicer zavila v cunje, a mraz zadnjih noči je bil usoden: otrok je poleg svoje matere ponoči smrtnil.

Smrtina nesreča. V njenem stanovanju na Kralja Petra cesti št. 22 v Celju so našli onesveščeno 88 let staro Ano Kolenčev, mater rajnega narodnega mecenarja in veletrgovca Antona Kolenca in trgovca Franca Kolenca v Narodnem domu. Ko je prišel zdravnik na lice mesta, je mogel sicer ugotoviti, da srce še nekoliko utripa, vendar je bila vsaka pomoč zaman. Gospa, ki se je radi nepazljivosti in pozabljenosti pri pripravljanju okrepčila s plinom zadušila, je kmalu na to umrla.

Umor pri Slovenski Bistrici. V Leskovcu pri Slovenski Bistrici je dne 18. decembra 1925 nenadoma umrla prevzitarica Marija Petkova. Ko so jo prišle ženske umivati, so opazile na njenem licu znake oziroma odtise prstov. Takoj so sumile, da ni vse v redu. Kljub temu pa so Petkovo umile in 21. decembra je bil izvršen pogreb. Tudi mrljaki oglednik je opazil te sumljive znake, vendar je na oglednem listu napisal, da je umrla radi slabosti in nahu, kakor mu je rekel tudi Jože Gmajner, zet rajne, pri katerem je Petkova živela. Glede znakov na licu pa je rekel Gmajner, da je Petkova najbrž padla.

Ljudje pa so o teh sumljivih znakih šušljali naprej in so končno za to čudno smrt Petkove zvedeli tudi orožniki, katerim se je Petkova baje že prej večkrat pritoževala nad slabim ravnanjem s strani Gmajnerja in jim rekla, naj preiskujejo vzroke njene smrti, če bi nenadoma umrla. Enako je pravila Petkova tudi sosedom. Orožniki so torej pričeli na temeljito preiskavo, ki je vodila končno do aretacije

Gmajnerja. — Truplo umrle pa so 6. t. m. ekshumirali in obducirali ter pri tem ugotovili, da je imela Petkova razen omenjenih sumljivih znakov na licu še na levi strani zlomljenih pet reber, na desni pa dvoje nalomljenih. Petkova in Gmajner sta živela že več let v prepiru. Gmajner je bil že leta 1919 v preiskavi radi zagoneznega umora svojega svaka Petra Vrege iz Leskovca, ki je bil umorjen z zalitjem zavrelega loja. Dotična preiskava pa je bila ustavljena radi pomanjkanja dokazov.

Gmajnerja so po aretaciji sedaj izročili v zapore okrajnega sodišča v Slovenski Bistrici, od tam pa so ga premestili te dni k okrošnemu sodišču v Maribor, kjer vodijo nadaljno preiskavo.

Epidemija samomorov v Trbovljah. Trbovlje, 18. januarja. V zadnjem času je bilo izvršenih v Trbovljah več samomorov. Obojega spola kandidati smrti so si zaporedoma izbrali mrlo Savo za svoje torišče. Pred nekaj dnevi smo poročali o samomoru rudarja Žitnika iz Nove kolonije, ki se je na postaji, ko bi moral stopiti v ljubljanski vlak, nenadoma pognal proti Savi in ingnil v njenih valovih. Danes poročamo še o drugem samomoru, ki pa je bil izvršen mnogo bolj premišljeno od prvega.

Večraj dopoldne takoj po prihodu ljubljanskega vlaka so opazili pasanti okoli 80 letnega moža, srednje velikosti, plečatega, običnega v rjavo suknjo, ki je počasi stopal po poti proti separaciji na levem bregu Save ter končno stopil tesno k ograji, se povzpel preko nje in stopil na rob mostu, tako, da je bil s hrbtom obrnjen proti separaciji. Nekaj časa je tako stal, kakor bi nekaj premišljal. Prav v tem trenutku mu je prišel nasproti neki delavec s postaje, ki se ni nadejal od neznanca nobenega nepričakovanega dejanja, ker je bil videti docela trezen in normalen. Ko se mu je delavec približal na 20 korakov, pa se je neznanec nenadoma izpustil in se vrgel v znak v Savo. Delavec s postaje je prestrašeno zavpil in pričel klicati na pomoč. Kmalu se je nabralo več ljudi, a v bližini ni bilo nobenega čolna na razpolago. Samomorilec se je kmalu pokazal na površju s krvavo glavo, ker je najbrž priletel na skalo, nato pa so ga požrli savski valovi.

Razumljivo je, da je dogodek povzročil mnogo razburjenja, posebno se zato, ker se je prejšnji dan vrgel neki delavec pri Grebencu v Savo, katerega pa so še pravočasno rešili. Trupla rudarja Žitnika še niso našli; prav tako

ne trupa večerajnjega samomorilca, katerega identiteta je še neznana. Mislilo, da je morebiti kak Ljubljčan.

IZ PRIMORJA

Dva finančna stražnika smrtnila. Med Kačjo vajo in Bistrico so patrolirali trije finančni stražniki Martinelli, Tortora in Laj. Bilo je slabo vreme, burja, sneg, mraz. Na koti 920 jih je zajel, ko so se vračali, silen veter in vrgel v prepad prva dva. Laja je burja sicer tudi treščila ob tla, pa je vendar vstal in nadaljeval pot. Pri Zabičah je omagal in tam so ga našli kmetje nezvestnega. Ko je čez čas prišel k sebi, je povedal, kaj se je zgodilo. Oba finančna stražnika so našli mrtva.

Zopet potres v Košani. Dne 15. jan. ob 3:57 so v Košani zopet čutili potres. Bila sta dva sunka, prvi je bil silnejši in je povzročil lahko škodo na nekaterih poslopjih.

Iskrljevanje. Iz okolice Buzeta v Istri prihajajo poročila, da so nekateri naši ljudje pričeli prodajati svoja zemljišča in domove ter se selijo drugam, a trbuhom za kruhom. Žalostno je tudi, da prihajajo slovenska posestva v last naših nasprotnikov. Istra, kaj bo s teboj?

Ponesrečili se je cestni čuvaj Anton Rutar v Ročinju. Ko se je vračal domov, je padel v neko globel in oblegal tam mrtev. Železničarji so mu priredili lep pogreb.

NAZNANILO!

Naše naročnike, članke in nečlane bo obiskal naš potovalni zastopnik FRANK LUKANČIČ iz Penowa, Pa., v državi Pennsylvaniji, W. Virginiji in deloma v državi Ohio. Pooblaščen je pobirati naročnino, oglašje, prodajati knjige Književne Matice S. N. P. J. in vse stvari, ki se tičejo lista Prosveta. Članom in rojakom priporočamo, da mu gredo na roke in mu pomagajo pri agitaciji za razširjenje lista Prosveta. Brat Anton Jankovič bo obiskal naročnike in rojake v državi Ohio in deloma v državi Pa., zakaj ga isto tako priporočamo rojakom, da se naroče na list Prosveta in poravnajo svojo naročnino za list Prosveta in si naroče knjige od njega. Nadalje opozarjamo naše naročnike, katerim je potekla naročnina, da isto ponovijo pri svojih društvenih tajnikih ali drugih naših zastopnikih. Ali naj pošljejo naravnost listu Prosveta. — Filip Godina, upravitelj.

Knjigo "AMERIŠKI SLOVENI" Zapišnik 8. ročne konvencije in drugo KNJIGE.

ki jih izdaja S. N. P. J., se dobe na prodaj pri vseh naših društvenih tajnikih in zastopnikih za list "Prosveta".

V zalogi jih imajo tudi:
Frank Perko, 311 First Ave., Milwaukee, Wis.
Anton Jankovič, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio.
Frank Lukančič, Box 212, Penowa, Pa.
Ludvik Medvešek, 917 E. 70th St., Cleveland, Ohio.
V. J. Kenich, 17538 Wanda Ave. E., Detroit, Mich.
Frank Klus, Box 958, Chisholm, Minn.
Anton Demšhar, 822 Woodlawn Ave., West Allis, Wis.
L. Milostnik, 1231 S. 10th St., Sheboygan, Wis.

Ali pa pišite ponje naravnost na upravitelstvo lista "Prosveta", 2557 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SRECO SO NAPRAVILI V FLORIDI NA SAMSULA FARMAH

Trije prideiki v enem letu

KMETJSKI PRIDELEK ZNAŠA \$1,000 NA AKER DOBIČKA

Te kmetije so obkrožene od štirih napredujočih mest. Šole, cerkve in železnice.

Za napredno bodočnost pišite na:

SANDS REALTY CO., Inc.

108 S. Beach Street DAYTONA BEACH, FLA.

G. De Maupassant:

Bolnica

"Veste, kadar streljam klu-
nače," mi je rekel gospod de Eu-
dolin, "se spominim prav žalost-
ne zgodbe iz vojnih časov."

Saj veste za moje posestvo v
predmestju Cormeli. Ko sem
bil tam, so ravno Prusi korakali
v mesto.

Poleg mene je stanovala blaz-
na ženska, ki ji je usoda z raz-
nimi udarci omračila um.

Pred davnim časom, ko je bila
stara petindvajset let, je v dobi
enega meseca zgubila očeta, mo-
ža in otroka. Če smrt stopi v ka-
ko hišo, pride skoro vedno prav
kmalu nazaj, kakor da si je vra-
ta zapomnila.

Nesrečno mlado ženo je žalost
tako podrla, da je morala v po-
stelj, kjer je ležala šest tednov
v grozni vročici. Po prestani kri-
zi se je polastilo neke vrste
ravnodušje. Ni se premaknila,
komaj da je jedla in obračala o-
či. Če so ji rekli, naj vstane, da
začela vpi, kakor da ji gre za
življenje. Pustili so jo tedaj v
postelji, razun če so jo morali
umiti ali ji prezahtiti odojo.

Stara dekla je živela pri njej,
ji dajala tu in tam piti in poma-
lem kaj mrzlega mesa. Kaj se
je godilo v tej obupani duši?
Nihče ni tega izvedel, kajti go-
vorila ni nič več. Ali je mislila
na mrtevce? Ali je sanjara ža-
lostno sama s seboj brez gotovih
spominov, ali pa je obstal njen
skaljeni um nepremično kakor
stoječa voda. Petnajst let se ni
premaknila.

Takrat pa je izbruhnila vojna
in v začetku decembra so prišli
Prusi v Cormeli. Tako se spomi-
njam tega, kakor da je bilo več-
raj.

Bil je mraz, da je kamenje
pokalo. Sedel sem v naslonjaču,
ker me je revmatizem trgal, da
se nisem mogel ganiti in sem
gledal vojake skozi okno, ko so
korakali.

V nepreglednih vrstah so pri-

hajali, drug drugemu enaki, vaj-
pa so imeli tiste trde, samo njim
lastne lesene kretnje. Predstoj-
niki so jih namestili po stanova-
njih. Jas sem dobil pod streho
sedemnajst moč, moja umobolna
sosedica dvanajst, med njimi je
bil častnik, surov pijanec, hude
jeze.

Prvi dan je šlo vse v redu.
Častniku so povedali, da je hiša
na gospodinja bolna, in on se ni
brigal zanjo. Toda kmalu ga je
ta gospa, ki je živ dan ni videl,
spravila v jezo in začel je izpra-
ševati, kaj ji je. Povedali so mu,
da je gospa že petnajst let v po-
stelji. Najbrž ni verjel tega in
si je domisljeval, da uboga bol-
nica iz ošabnosti noče iz poste-
lje, da bi ji ne bilo treba po-
zdravljati Prusov, z njimi govo-
riti in priti z njimi v dotiko.

Zahteval je, da ga sprejme.
Pustili so ga pred njo. Rekel je
na kratko:

"Prosim vas moram, da vsta-
nete in pridete doli, da vas vsaj
vidimo."

Pogledala ga je z bolnimi,
brezsmiselnimi očmi in ni izpre-
govorila besede. Nato je zopet re-
kel:

"Ne trpim nobenega ugovora.
Če ne vstanete prostovoljno, bom
že našel sredstvo, da vas spravi-
m na noge."

Ni se ganila, bila je nepremi-
čna kakor vedno, kot da ga ne
vidi.

Tedaj se je razljutil, kajti ta
nemi mir je smatral za izraz naj-
večjega zaničevanja in pristavi-
vil:

"Če vas jutri ne bo dol..."

Drugo jutro jo je hotela pre-
strašena dekla obleči, toda bol-
nica se je branila in začela vpi-
ti. Častnik je nato vstopil in de-
kla je padla na kolena predenj:

"Noče, gospod častnik, noče,
odpustite ji, saj je dovolj ne-
srečna!"

Bil je v zadregi in je ni hotel
s postelje vreti. Naenkrat se je
zamejel in dal po nemško nekaj
ukazov.

Kmalu nato je prišel iz hiše

oddelek vojakov. Na nosilih so
neali žimnico, na kateri je leža-
la bolnica. Zada je nosil vojak
svežen obleke.

Častnik si je mel roke in de-
jal:

"Če se sami nočete obleči, vas
bomo pa mi in še malo na izpre-
hod bomo ali."

Potem so videli, da je šel spre-
vod proti gozdu pri Mauville.
Dve uri nato so prišli vojaki
nazaj.

Bolnice ni videl nihče več. Kaj
so storili z njo? Kam so jo ne-
ali? Nihče ni tega izvedel.

Nato je snežilo noč in dan.
Sneg je na debelo pokrli polje in
gozd. Volkove smo slišali tuliti.
Vedno sem mislil na ubogo novo
sosedo: šel sem na prusko ko-
mando, da bi izvedel kaj o nji.
Toliko, da me niso ustrelili.

Prišla je pomlad. Prusi so od-
šli. Hiša moje sosedice je ostala
zaprta. Gosta trava je rasla po
stezicah njenega vrta. Stara de-
kla je med žimo umrla. Nihče se
ni več zanimal za to stvar. Samo
jaz sem vedno mislil nanjo.

Kaj so storili z gospo? Ali jim
je v gozdu ušla? Ali so jo spreje-
li v kako bolnišnico, ne da bi iz-
vedel iz nje, kdo je in odkod?
Noben žarek ni posvetil v moj
obup.

Drugo jesen je bilo veliko klju-
načev. Ko me je revmatizem ma-
lo popustil, sem lezel v gozd. Sti-
ri ali pet dolgokljunov sem že u-
strelil. Sesti pa mi je padel v ja-
mo, ki je bila pokrita z vejicami.
Ko sem našel ptico, sem zagle-
dal poleg nje glavo človeško lobanjo.
Naenkrat sem se spomnil sode-
de. Sam ne vem kako, toda mor-
al sem verjeti, da je to njena
glava.

Takoj sem vse razumel. Pusti-
li so jo na žimnici sredi hude zi-
me v gozdu. In bolnica se name-
noma ni hotela nikamor pre-
makniti, niti se rešiti. Zapadel jo
je sneg, ne da bi ganila z roko.

Mogoče so jo raztrgali volko-
vi.

In ptice so gradile gnezda iz
njene žimnice.

Pokopal sem njene kosti in še
danes prosim Boga, da bi naši si-
novi nikoli več ne doživeli kake
vojne.

Kako se bodo voj-
skovali čez sto let

Londonaki univerzitetni časo-
pis "Vincula" objavlja zanimiv
članek profesorja M. A. Lowe o
vojni, kakšna bo čez sto let. Iz-
vajanje je v resnici večalimani
fantastično, ali da je vsaj delo-
ma osnovano, je podprto že z
avtoriteto samega pisca.

Vojna v letu 2026 ne bo ome-
jena samo na en del sveta ka-
kor je bila dosedaj. Najbolj
važno bo izdelanje načrta za
transportiranje celokupnega
vojnega materiala v vse kraje
britanskega imperija. (Pisatelj
je kajpada Anglež). Odločne
bitke se bodo vršile v zraku.
Ogromni eroplani, na katerih
krilih bo nastavljeno vojaštvo
s težko artilerijo, bodo po spo-
sobnosti zmogljivi kakor so da-
nes največje vojne ladje.

Posluževali se bodo najrazlič-
nejših vrst plinov, ki bodo
strašnejši in učinkovitejši kot
danes. Vprašanje zavarovanja
pred temi plini bo izključno de-
lo kemičnih laboratorijev. Konje-
nice sploh ne bodo več poznali
v vojni, ker bo radi dejstva, da
je konje veliko lažje pobijati
kot ljudi, nerabna.

Propaganda bo v tej dobi ve-
likanska. Vsaka kočja bo opre-
mljena za najpopolnejši pre-
jemnikom radija, a katerim bo
lahko gledati na bojišča v zraku.
Lahko si torej mislimo, v ka-
kem strahu bodo živeli civilni
prebivalci. Vesti bodo krožile
po radiju, kje je s tifusovimi ali
drugimi bacili zastrupljena vo-
da, spodkopavala se bo še pre-
ostala itak pliša morala slednje-
ga naroda. Vlak del zemlje bo
teroriziran. Vojna industrija bo
tudi proizvodila oklopne čolne,
kateri bodo lahko manevrirali
na zemlji in po morjih, pod vodo
in v zraku. To bo nekaka vrsta
skombiniranega tanka, subma-
rina in eroplana.

Moderna tehnika bo razpo-
gala z močnimi stroji za urno
kopanje predorov, ker v tej
vojni se bo razvila tudi velika
pozemeljska akcija radi zaščite,
a deloma tudi zato, da vojaštva
ne bodo videli z brezžičnimi ra-
dijskimi daljnogledi, s katerimi
bo mogoče videti po vsem svetu.

Vojna v letu 2026 bo brez
dvoma "brezžična", ker se bodo
posluževali brezžičnosti do skraj-
ne sile. Brezžično telefoniranje,
opazovanje, pisanje, objavljane,
streljanje, vse to bo igralo važno
vlogo. Posebno važno vlogo
bo igral tudi torpedni čoln, u-
pravičar z brezžičnim perisko-
pom za daljno opazovanje in fo-
tografiranje. Vojne preko sto
let ali še v daljni bodočnosti ne
bodo trajale dolgo, ker napetost
radij vseh ne bo manj grozna
kakor vojskovanje samo. Vse te
tehnične novosti so možne v to-
likih letih, dasi se nam danes
zde skoro nemogoče. Saj bi nas
še naši pračeti nazvali laž-
njivce, če bi jim bili povedali,
da bo leta 1926 človek preletel
Atlantski ocean v enem dnevu
in da med vsem svojim poletom
ostane v telefonski zvezi z me-
stom, od katerega se je podal na
polet.

Iz sovjetske Rusije

Zadnji Kongres boljševiške
stranke in Ruska Država.

"Pravda" glasilo ruske bol-
ševiške stranke, piše o zadnjem
kongresu te stranke med dru-
gim sledeče:

"Strankin kongres je potekel
v znamenju nove razvojne eta-
pe, ki pomeni v gotovi meri pre-
obrat. Moment strankinega kon-
gresu označuje sledeče:

Delna stabilizacija kapitaliz-
ma, gotovo pojemanje revoluci-
jonarnega vala na zapadu; pet
let nove ekonomske politike v
sovjetski uniji; približanje po-
polni obnovitvi sovjetskega go-
sposdarstva; pri brezdomnem
naraščanju specifične težine so-
cialističnih elementov v sovjets-
kem gospodarstvu naraščajo v
gotovi meri tudi kapitalistični
elementi v mestu in na deželi;
na podlagi gospodarskega pro-
cvita narašča tudi aktivnost vseh
razredov in plasti prebivalstva
sovjetske unije.

V teh razmerah je ima-
stranka dolžnost, da enkrat ku-
trollira pravilnost svojih poti in
metod pri socialistični zgradbi.

Glavno vprašanje je, če je u-
pravičen genialni Leninov načrt
za upostavo socializma v zastali
kmečki deželi? Ako se pravilno
uporablja nova ekonomska po-
litika (nep) — težka metoda za
napredovanje socializma? Kam
se razvija sovjetska unija, ali v
smerti socializma ali kapitalizma?
Ogromni pomen strankinega
kongresa je v tem, da je ta ve-
levačna načelna vprašanja re-
šil.

Kongres je ugotovil, da je
treba nadaljevati novo gospo-
darsko politiko, da "se sovjetska
unija v kapitalistični okolici ne
more izpremeniti v gospodarski
privesek kapitalističnega sve-
tovnega gospodarstva, temveč da
predstavlja samostojno gospo-
darsko enoto, ki se razvija soci-
alistično in ki je po svojem go-
sposdarakem procvitu sposobna
služiti kot močeno sredstvo za
revolucioniranje delavcev vseh
dežel in zatiranih kolonialnih in
polkolonialnih narodov."

Kongres je poudaril, da se
je treba izogniti predvsem slede-
čim nevarnostim:

Absolutno naraščanje privat-
nega kapitala, zlasti trgovskega
kapitala pri sorazmernem pada-
nju njegove vloge; naraščanje
diferenciacije vasi in ojačanje
kapitalističnih vrhnih plasti med
kmeti; naraščanje mestne bur-
žoazije...

Strankin kongres odločno
zavrača neznatno grupo nove o-
pozicije (z Zinovjevom na čelu),
ki je pred temi nevarnostmi pa-
dale v paniko in hotela speljati
stranko na napačno pot.

Kongres je potrdil politič-
ko razvoja sovjetske demokracije
je potom aktiviziranja sovjetrov
in zadrževanja strokovnih
organizacij itd.

Eden potrebnih predpogojev
za sovjetsko demokracijo pa je
razvoj notranje strankarske de-
mokratije."

Tako poroča "Pravda". Zino-
vjev je torej na tem kongresu
propadel. S tem je omajano tudi
njegovo stališče v kom. interna-
cionalni, glede katere je kongres
sklenil, da mora delegacija ru-
ske stranke v eksekutivi kom.
internacionalne "ojačiti boj za
strokovne organizacije in njho-
vo enotnost, ter za pridobitev
širokih indiferentnih in social-
demokratskih delavskih množic.

Slab tovariš. V Selu pri Za-
gorju je dne 15. jan. ukradel
hlapec, 30 letni Peter Ovčjak iz
Šmartna pri Slovenjgradcu, svo-
jim tovarišem dve zimski obleki,
tri srebrne ure, dve suknji, več
parov čevljev, več hlač in nekaj
perila. Prisvojil si je tudi delavsko
knjižico Josipa Petrovskega in
neznankam pognil. Ovčjak je
že znan prevečan tat, ki je pre-
sedel že veliko po zaporih. Ker
ima sedaj tujo delavsko knjižico,
se bo te brzokone tudi poslu-
ševal.

Smrtna kosa. Dne 18. jan. je
umrl v celjski javni bolnici po
dolgem in hudem trpljenju zna-
ni celjski trgovec Franc Kramar
v starosti 43 let. — Na Dolgem
polju št. 8 v Celju je umrl upo-
košeni cinkarški uradnik
Franc Koroschetz.

Šest mesecev zapora za umor
Rusiji.

Moskva, 8. febr. — Mosko-
sko ljudsko sodišče je danes o-
sodilo Ivana Knežina, 19 let st-
rega člana mladinske komu-
nistične organizacije, na šest me-
secev zapora, ker je ubil drug-
ga, 18 let starega člana svo-
je organizacije.

NAZNANILO IN ZAHVALA

Znancem in prijateljem naz-
nam žalostno vest, da je nem-
smrt pretrgala nit življenja
jaku

JOHN KRANC

v državi Utah. Zadel ga je v
areča v bakrenem rudniku d
18. januarja, 1926, vtrgala se
plast kamnja in ga tako hu-
poškodovale, da je malo zate-
umrl v bolnišnici. Preskrb-
amo mu dostojen pogreb. Le-
se zahvalim vsem znancem,
prijateljem, ki so se pogre-
vedeleži. Ni bil član pri nob-
nem društvu. Poznani je da
preje bival nekod v Coloradi.
starem kraju zapuša mato
Rojaki, pristopajte v društvo
ker nihče ne ve kje ga smrt
ka. Dragi rojak in sodelav-
počivaj v miru in lahka naj
bode ameriška zemlja. — Fran-
Matkovich, Price, Utah.

BOLGARSKI ZELIŠČN
ČAJ

(PREJ IMENOVAN KRVNI ČAJ)
Vsemito gorko predno srce ust,
Da predstane prehlad.
Da očistite jetra.
Da lahko čiščenje krvi.
Bolgarski zeliščni čaj sestoji iz čistih
1154. Vam izboljša kri in lahkiša srce.
Ne prodaj v lekarnah po 35c. Tle in la-
ali poslati zavarovan po pošti, veliki dru-
ski svrzi so \$1.25. Naslov: H. H. V.
Schick, President Marvel products Compa-
8 Marvel Building, Pittsburgh, Pa. (Ad.)

Zdravniki se uče o novem
zdravljenju

Čudovito je kaj to zdravljenje ste-
za slabotno, nervozno, zmucne-
in pobite moše in žene.

Če vam ga zdravnik še ni pred-
sal, kar pojdite do lekarnarja in
pita to novo zdravilo, Nuga-Tone
poskusite ga. Čudili se boste ka-
hitro se boste čutili boljše. Isto
hitro in učinkovito. Nič ni tako
bro proti slabi prebavi, želodčnim
redom, zaprtju, glavobolom in bolni-
jetrom. Isto povrne čilost in zdrav-
lumen živcem in mišicam. Ču-
telji tega lista bodo našli Nuga-Tone
čudovito zdravilo v takih slučajih.
Isto je tako pripronto, prijetno in
činkujoče, da se boste v par dnev-
počutili mnogo boljše. Isto ponovi
šo moč, čilost, daje kri in ojača živ-
in telo, prinaša dober, očistiljoč
nec in lepo regulira želodec in čre-
Izdelovatelji Nuga Tone vedo tak-
dobro kaj je ista vstanu storiti za
v takih slučajih, da pristijo vse le-
karnarje, da za njo jamčijo in vsa
povrnijo denar, če niste zadovoljni.
Oglejte si jamstvo na vsakem paketu.
Priporočena, jamčena in naproday
vseh lekarnah. (Adv.)

DA SKUHAŠ DOBRO P
VO, PIŠI PO NAŠE
PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladko
in vse druge potrebščine. Poskusi-
in se prepričajte, da je doma pri
kuhani vedno le najboljši in naj-
nejši.

Groceries, sladničarjem in v
dajalne železnice damo primeren
pust pri večjih naročilih. Pišite
informacijah na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Agitirajte za "Prosveto"

Dvanajst let v samostanu

Episkop Joseph McCabe, bivši frančiškan in profesor v
seminarju. Prevel A. K.

(Dalje.)

Ampak Louvain nikakor ni samo središče
za klerikalno vzgojo. Belgijsko katoličanstvo
je padlo prenikzo, da bi moglo zapopadati tako
ambiciozne sanje. Med letom 1893-94, katerega
sem jaz prebil v tej šoli, ni bilo izmed vseh
1000 dijakov več kakor petdeset dijakov za du-
hovništvo. Večinoma so dijaki študirali medi-
cino, bili pa so tudi oddelki za inženirstvo, pi-
vovarništvo in druge strokovne šole. Na ta
način je torej oddelek za duhovništvo povzo-
dal vedno izgubo za šolo, kajti pri malem
številu nas je bilo celo krdele profesorjev.
Poleg tega je univerza trpela tudi radi konku-
rence enake klerikalne šole v mestu, ki so jo i-
meli jezuitje. Jezuitje, ki tvorijo avantgarde v
cerkveni armadi, imajo z disciplinarnega stali-
šča to slabost, da nikdar ne ko-operirajo. Ka-
darkoli se česa lotijo, morajo dogotoviti oni,
ali pa nikdo drugi. In tako so jezuitje tudi v
Louvainu po dolgem boju, da bi dobili kontrolo
čez univerzo samo, ustanovili svoj lasten in pre-
cej sposoben kolegij. Delali so torej katoliški
univerzi imenitno konkurenco, njih lekcije so
bile v splošnem boljše in dijaki sami so z njih
šole čestokrat posekali univerzitetne. Zgodilo
se je celo, da je samo en dijak z njih šole pobil
celo vrsto starih profesorjev. V Louvainu pa
imajo svoj mednarodni kolegij tudi dominikan-
ci. Amerikanski škofje ne zaostajajo ter imajo
v Louvainu četrto šolo, v kateri se trenirajo
Evropejci za prostovoljno misijonsko službo po
Ameriki. Umevno je, da štiri katoliške visoke
šole v samo enem belgijskem mestu tvorijo ve-
liko konkurenco, vendar so navadno podprte z
miljočinami. S tem takorekoč pomagajo vzdr-
žati belgijsko cerkev, da ne vtone v hitro rasto-
čih valovih racionalizma in socializma.

Razlika med belgijskimi in angleškimi uč-
nimi sistemi je, da malo dijakov tu živi po ko-
legijih, temveč so raztreseno naseljeni po me-
stu. Živijo v veliki meri po dvoranah za preda-
vanja, a tako tudi so na stanovanjih med pre-
bivalstvom mesta, katero tudi živi samo od šol.
Podpredsednik univerze ima vse naslove dija-
kov, pri katerih družinskih stanujejo, ampak nad-
zorstvo je vendar jako pičlo in svoboda dijakov
je velika. Druga popolna razlika med belgijsko
in angleško klerikalno šolo je, da v Louvainu ni-
majo v šolah nikake telovadbe. Belgijci so na-
ravnost sovražni vadbi živcev dijaštva po
klerikalnih šolah. Kolesarjenja sem videl zelo
malo, kriketa in nogometa nič, tudi Belgijcem
tako priljubljenega kegijanja niso pustili. Pro-
sti čas je bil porabljen po točilnicah piva, ker
belgijski kakor nemški dijaki, če le morejo, ne-
prestano vlivajo vase pivo in kade.

Kake so posledice takega življenja, je tudi
lahko misliti. "Rector magnificus" je bil precej
sposoben in častit moč, rad se je poglobljal v
kake študije, ki pa so ga zelo utrudile. Podrek-
tor monsignor Carthyvele je bil vsekakor
strog, agilen in goreč vzgojevalec. Uveden je
imel obsečen apijonažni sistem tako, da so mu

bile razmere do podrobnosti znane. Vendar ni
mogel ustaviti vala s klerikalnih na liberalne
univerze. Če je svojo strogost hotel pokazati,
bi s tem šole škodoval klerikalnim šolam. Vera
dijakov ni bila dosti višja kakor njih obnaša-
nje. Neki lovvalinski duhovnik mi je povedal, da
izmed 1800 dijakov jih najmanj 500 ne zahaja
k nedeljski maši, čeprav je maša ob nedeljah
obvezna za vse kakor je, obvezno tudi nedeljsko
obhajilo. Kakor pri angleških sosedih Irlih bi
tudi ti potrebovali za podkrepitev svojega ka-
toličanstva, da bi se kdo z njimi prepiral radi
vere. Ko so nekdo liberalci in socialisti napol-
nili cesto in vplili: "A bas la calotte!" (Dol s
farji!), so pa dijaki pokazali svoje "katoličan-
stvo". Razen v takih slučajih, ko jih kdo dre-
za in pokažejo svojo fizično moč, je njih pobož-
nost malenkostna.

Bogoslovni dijaki, ki navadno žive v kole-
gijih, so duhovniki, kateri so se posvetili višjim
duhovniškim študijem ter so bili zato sem po-
slani od njih spoštovanih škofov, da se šolajo
naprej v teologiji, filozofiji ali kanonskem pra-
vu. Malo njih gre skozi vso univerzitetno šolo,
kajti njih škofje so radi gromtnih ali drugih
prikritov, ako ne radi poročil izpraševalcev, pri-
sliljeni, vzeti dijake iz šole in jih poslati k delu
v škofijo. Dijak, ki je uspešno napredoval z
učanjem, dobi licenco na koncu treh let in na-
slov po štirih letih študij. Potem ne hodi več
po javnih predavanjih v dvoranah, temveč se
posveti dveletnemu študiranju svojega predme-
ta pod pokroviteljstvom svojega zadnjega pro-
fesorja. Med tem časom mora v latinščini pi-
sati razpravo čez katerikoli predmet, ki ga iz-
bere. Končno v veliki dvorani dobi svojo čast-
no čepico pred številno avdienco, a prej mora
še ravnatom zmagati pri branjenju cele vrste
trditve, ki mu jih pobija skupina profesorjev
ali katerikoli eklezijast. Pri razpravljanju o
raznih trditvah, katera se vršijo pred končnim
graduuiranjem dijak, na šolah tega mesta če-
stokrat pridejo do zelo burnih debat in živahnih
prizorov, kar je pa radi tega, ker ima skoraj
vsak verski red v mestu svoje šole, katerih pro-
fesorji potem konkurenčno hodijo pobijati trdi-
tve, da si konkurirajo. Radi silnega nasprot-
stva med dominikanci in jezuiti so morali s ta-
kih razprav celo izključiti nekatere točke. Uspeh
dijaka je vsekakor zagotovljen in mu zato tudi
garantira profesor. Vse način se torej čisto
malo razlikuje od načina v srednjeveškem
Louvainu in tako duhovščina sama po svoji ne-
umnosti vzdržuje ločitev moderne belgijske kul-
ture od cerkve.

Program duhovniških študij na univerzi je
enak programu v semeniščih, razlika je, da gre-
do globlje v vprašanja. Vse leto se likajo samo
na enem predmetu. O vsakem vprašanju raz-
pravljajo do podrobnosti in stranska vprašanja,
ki jih kar prezo po elementarnih tečajih, so tu-
di upoštevani. Je na ta način kakor bi a Hux-
leyjevih "Elements of Physiology" preskočili na
veliko globljo študijo Kirka ali Carpenterja na
istem predmetu. Dijak filozofije ima tudi pred-
nost, da lahko prisostvuje z medicini pri znan-
stvenih tečajih (kar pa dijak stori redkokdaj).

(Dalje prihodaj.)

Krasen spomin je

Zgodovinska spominska S. N. P. J. knjiga

"AMERIŠKI SLOVENCİ"

Knjiga je ilustrovana z nad 200 slikami, obsega 632
strani, je krasno trdo vezana v plavih platnicah in ima
zlate črke besedilo na hrbtu, ter krasen zlat znak
S. N. P. J. na sprednji platnici. Sobratje in sestre
S. N. P. J., ter drugi rojaki, knjiga je prvovrstno delo
in na finem Star English papirju tiskana. Naročite
tako!

Cena je \$5.00

s poštino vred.

Naročnino pošljite na upravlništvo Prosveta,
2657 So. Lawndale ave., Chicago, Ill.

Naročite lahko tudi ZAPISNIK 8. REDNE
KONVENCije SNPJ., mehko vezan, cena 50c